

1. ALGEMENE INFORMATIE.

Vaccinatie (of inenting) kan sommige infectieziekten, veroorzaakt door een bacterie of virus, voorkomen. Daarom worden vaccins op grote schaal aanbevolen waardoor bepaalde ziektekiemen definitief uitgeroeid zouden kunnen worden. Vaccinatie is dus niet enkel voor het individu van belang, maar ook de totale bevolking is beter beschermd. Helaas bestaat er nog geen vaccin tegen alle infectieziekten zoals AIDS, malaria,... In België volgt de Hoge Gezondheidsraad de evolutie van vaccins op de voet en stelt ze een basisvaccinatieschema op. Deze vaccins worden aanbevolen, enkel het poliovaccin (kinderverlamming) is in ons land wettelijk verplicht. Voor vaccinaties kan je terecht bij huis- en kinderartsen, Kind en Gezin en het CLB. Vaccinaties bij Kind en Gezin en het CLB zijn gratis. Vaccinaties moeten door het CLB verzekerd worden. Een vaccinatie wordt pas toegediend nadat het CLB hiervoor van de meerderjarige leerling of van de verantwoordelijke van de minderjarige leerling een schriftelijke toestemming heeft ontvangen.

■ Vaccinaties in het basisonderwijs.

- In het 1ste leerjaar van het basisonderwijs of, voor het buitengewoon onderwijs, in het leerjaar waarin het kalenderjaar begint dat de leerling zeven jaar wordt, wordt het vaccin tegen difterie-tetanos-kinkhoest-poliomyelitis (DTPa-IPV) aangeboden
- In het 5de leerjaar van het basisonderwijs of, voor het buitengewoon onderwijs, in het leerjaar waarin het kalenderjaar begint waarin de leerling 11 jaar wordt, wordt het vaccin tegen mazelen-bof-rubella aangeboden.

■ Vaccinaties in het secundair onderwijs.

- In het 1ste jaar secundair onderwijs of, voor het buitengewoon onderwijs, in het leerjaar waarin het kalenderjaar begint dat de leerling 13 jaar wordt, worden 2 dosissen voor vaccinatie tegen hepatitis B aangeboden aan leerlingen die hiertegen nog niet werden ingeënt. Aan de meisjes worden ook 3 dosissen voor vaccinatie tegen het humaan papillomavirus aangeboden.
- In het 3de jaar secundair onderwijs of, voor het buitengewoon onderwijs in het leerjaar waarin de leerling vijftien wordt, wordt het vaccin tegen difterie-tetanos-pertussis (dTpa) aangeboden.

1.1. Hoe is een vaccin samengesteld?

Vaccins zijn gemaakt van verzwakte of dode ziektekiemen, onderdelen van de ziektekiem of stoffen die door de ziektekiemen aangemaakt worden. Vaak worden er ook één of meerdere hulpstoffen toegevoegd zoals een bewaarmiddel dat de houdbaarheid van het vaccin garandeert. Tot slot kunnen ook stoffen aanwezig zijn die tijdens het produceren van de vaccins gebruikt werden zoals kippenei-eiwit in het griepvaccin.

1.2. Hoe werkt een vaccin precies?

Een vaccin bevat verzwakte of dode ziektekiemen, onderdelen van de ziektekiem of stoffen die door de ziektekiemen aangemaakt worden. Daardoor zal het lichaam na vaccinatie afweerstoffen aanmaken tegen deze ziektekiem net zoals wanneer je een infectieziekte doormaakt bijv. griep. Dankzij vaccinatie ben je beschermd tegen de ziekte zonder de ziekte zelf te hebben doorgemaakt.

1.3. Wat zijn mogelijke nevenwerkingen?

Vaccins dienen te voldoen aan strenge internationale eisen voor veiligheid en kwaliteit. Na een vaccinatie kan je een beetje ziek worden omdat er een lichaamsvreemde stof in het lichaam wordt binnengebracht met de bedoeling dat het lichaam ertegen reageert. Het is dus een logische reactie van het lichaam. Lichte koorts, pijn, zwelling of roodheid op de injectieplaats kunnen voorkomen. Indien je ooit heviger reageerde op een vaccinatie, meld dit dan aan de arts of verpleegkundige bij een volgende vaccinatie.

1.4. Geeft vaccinatie levenslange bescherming?

De meeste mensen zijn na het doorlopen van het basisvaccinatieschema gedurende 20 jaar beschermd. Levende vaccins zoals het vaccin tegen mazelen-bof-rubella geven overwegend levenslange bescherming. Voor Kinkhoest en Difterie wordt een herhalingsinenting op volwassen leeftijd aangeraden omdat de bescherming verminderd vanaf 10 jaar na de inenting. Voor tetanus is om de 10 jaar een herhalingsinenting nodig.

1.5. Mag je gevaccineerd worden wanneer je ziek bent?

Bij een verkoudheid of lichte koorts mag je gevaccineerd worden. Ben je ernstiger ziek dan wordt de vaccinatie beter uitgesteld. Twijfel je, overleg dan even met de arts.

1.6. Kan je na een vaccinatie de ziekte toch nog krijgen?

Na vaccinatie treedt niet bij iedereen de gewenste reactie van het lichaam op. Het lichaam produceert te weinig antistoffen waardoor voldoende bescherming uitblijft. Zeer zelden kan je ondanks vaccinatie de ziekte doormaken. Dit gebeurt meestal in minder ernstige vorm.

2. BASISVACCINATIESCHEMA.

Zie <https://www.zorg-en-gezondheid.be/basisvaccinatieschema>

■ Polio of kinderverlamming

Polio is een ontsteking van het ruggenmerg veroorzaakt door een virus dat via ontlasting verspreid wordt. Door slechte hygiëne, besmet voedsel of water kan je besmet worden. De eerste symptomen zijn misselijkheid, koorts, hoofdpijn en diarree. Bij een klein percentage van besmette personen treden blijvende spierverslavingen op.

■ Difterie of kroep

Difterie is een aandoening van de bovenste luchtwegen waardoor ademen moeilijk wordt. Kinderen met kroep kunnen zelfs stikken. Ook het zenuwstelsel en de hartspier kunnen aangetast worden. De bacterie verspreid zich via speeksel en via contact met besmette open wonden.

■ Tetanus of klem

De klem ontstaat wanneer een wonde, hoe klein of onschuldig ook, besmet wordt met een spore van de tetanusbacterie. Dit komt vooral voor na kwetsuren in vuile omstandigheden (vb. trappen in verroeste nagel, vallen op sterk bevulde ondergrond). Tetanus veroorzaakt prikkeling van de zenuwcellen in de kauwspieren en nadien in de romp. Hierdoor ontstaan ernstige en pijnlijke spierkrampen. Wanneer tetanus niet tijdig behandeld wordt, is de ziekte vaak dodelijk.

■ Pertussis of kinkhoest

Kinkhoest is een uitputtende ziekte met hevige hoestbuien en gierende ademhaling. Vooral voor baby's is het een ernstige ziekte, met kans op blijvende hersenschade door zuurstofgebrek. De laatste jaren wordt

een toenemend aantal gevallen opgetekend bij adolescenten en volwassenen, die de voornaamste infectiebron zijn voor jonge baby's die nog onvoldoende gevaccineerd zijn. Kinkhoest is zeer besmettelijk en wordt vooral via speeksel verspreid.

■ Haemophilus influenza B (Hib)

Dit is een bacterie die hersenvliesontsteking kan veroorzaken. Ze verspreidt zich vooral via niezen en hoesten en is het gevaarlijkst voor kinderen jonger dan 5 jaar. Naast neus-, keel-, oorinfecties en ademhalingsproblemen kan ook ontsteking van de gewrichten. Ernstige handicap zoals doofheid en epilepsie of geestelijke handicap kan het gevolg zijn van een hersenvliesontsteking door Hib.

■ Hepatitis B

Hepatitis B wordt meestal veroorzaakt door een virus. De ziekte wordt verspreid via bloed of lichaamsvocht van een drager. Besmette moeders kunnen bij de geboorte hun kind besmetten. Wie drager is van het hepatitis B-virus loopt kans op onherstelbare schade aan de lever of leverkanker.

■ Pneumokokkenziekten

Deze ziekte wordt veroorzaakt door de streptococcus pneumonia-bacterie. deze is aanwezig ter hoogte van neus, keel en mond. Ze kan daar lang aanwezig zijn zonder klachten. Soms veroorzaakt de bacterie echter oor- of longontstekingen, aantasting van de gewrichten, bloedvergiftiging of hersenvliesontsteking. Tegen de veel voorkomende vormen van pneumokokken bestaan vaccins. Deze worden aanbevolen voor zeer jonge kinderen, voor mensen met ernstige longaandoeningen en personen ouder dan 60 jaar.

■ Rotavirus

Een rotavirus veroorzaakt vooral bij jonge kinderen diarree en overgeven met uitdroging tot gevolg. Het is een van de ernstigere diarreeverwekkers in deze leeftijdsgroep, omdat de diarree die het veroorzaakt zowel erg besmettelijk als hevig is. De infectie wordt overgebracht door contact met de ontlasting, met braaksel van een drager of via handcontact.

■ Mazelen

Mazelen wordt veroorzaakt door een virus dat zich via niezen en hoesten verspreid. De eerste verschijnselen lijken op verkoudheid of griep met hoge koorts gevolgd door de typische vlekjes op de huid en aan de binnenkant van de wangen. Omdat het virus het afweersysteem aantast kunnen oor-, long- of hersenontsteking ontstaan.

■ Bof of dikoor

Bof is een ontsteking van de speekselklieren en het wordt veroorzaakt door een virus. Koorts, hoofdpijn, gebrek aan eetlust en vooral een ontsteking van de oorspeekselklieren wijzen op bof. In zeldzame gevallen kan het de teelballen bij jongens en de eierstokken bij meisjes aantasten met onvruchtbaarheid tot gevolg. Het virus wordt verspreid door niezen en hoesten.

■ Rubella of rodehond

Is een virale besmettelijke ziekte gekenmerkt door lichte koorts, gezwollen klieren in de nek en huiduitslag. Bij kinderen verloopt de ziekte eerder onschuldig. Bij zwangere vrouwen met te weinig antistoffen kan het virus afwijkingen bij het ongeboren kind veroorzaken (oog- en hartafwijkingen, doofheid, mentale achterstand enz...). De overdracht gebeurt via niezen en hoesten of via direct contact met een besmet persoon.

■ Meningokokken-ziekte of hersenvliesontsteking

Deze ziekte wordt veroorzaakt door een bacterie. Een hersenvliesontsteking herken je aan koorts, zware hoofdpijn, misselijkheid, stijve nek, braakneigingen en overgevoeligheid aan geluid en licht. Zonder tijdige behandeling kan het doofheid, motorische problemen, leer- en gedragproblemen ... veroorzaken. Er bestaan verschillende stammen meningokokken waarvan de B- en C- vorm het vaakst voorkomen. Vaccinatie tegen de C- vorm biedt geen bescherming tegen meningokokken uit een andere groep.

■ Humaan papillomavirus

HPV (Humaan Papillomavirus) is een virus dat vaak voorkomt en waarvan er meer dan 100 types bestaan. Een klein aantal types kan bij meisjes en vrouwen op lange termijn baarmoederhalskanker veroorzaken. Het virus wordt via seksueel contact verspreid. Vandaar dat vaccinatie vooral zin heeft wanneer men nog niet seksueel actief is. In Vlaanderen wordt de vaccinatie daarom gratis aangeboden aan meisjes in het 1ste secundair onderwijs. Omdat het vaccin niet beschermt tegen alle types HPV, blijft het belangrijk om vanaf 25 jaar om de drie jaar een uitstrijkje te laten nemen door je arts. Ook veilig vrijen blijft belangrijk als bescherming tegen HPV en andere seksueel overdraagbare infecties. Condoomgebruik beschermt echter niet volledig tegen HPV, dus vaccinatie is het overwegen waard.

3. MEER INFORMATIE

■ www.zorg-en-gezondheid.be

- www.vwvj.be
- De medische discipline van het CLB